

да започнат борбата за своето освобождение едновременно с тях срещу общия им поробител. В окръжно писмо до комитетите от 16.I.1872 г. той ги запознава подробно с това, начертава им конкретните задачи и им заявява, че и дори ако не вземат нужните мерки, Централният комитет е решен да обяви въстанието, а те ще носят тежка отговорност пред народа си, че не са изпълнили своя дълг.⁴⁰

Въстанието в трите области под турска власт е осуетено от намесата на руската дипломация, която решава колебанията на сръбското правителство за макар и ограничена подкрепа, но в случая това не ни интересува.⁴¹ Съществено е, че щом получава достоверна информация за преговорите между БРЦК и Омладината и общата им договореност за плановете за едновременни координирани въстания, Левски одобрява тези замисли, преценява също, че моментът наистина е подходящ и предоставя възможност чрез съвместни удари срещу Турция от няколко места да се постигне успех; задвижва комитетската организация за подготовка на въстание в България и насърчава членовете за енергична и бърза работа. Така всъщност той се солидаризира както с преговорите на Л.Каравелов и Д.Ценович, така и с позициите на П.Хитов от лятото на 1871 г., които в началото не са достигнали до него в своята пълнота и тогава той не се е убедил в неговите думи. По-късните данни и най-вече окръжното от 16 януари 1872 г. за пряка и незабавна подготовка на въстание едновременно с тези в съседните южнославянски области под турска власт, защото иначе "сме загубени во веки веков",⁴² доказват ясно, че несъгласието му с Хитов от преди няколко месеца наистина е резултат от недоразумение и непълна осведоменост и че той веднага го променя, когато се убеждава в сериозността на замислената съвместна акция. Другояче казано, макар и неумело изразена като стил и език, преценката на войводата, че се е създало благоприятно положение на Балканите и в Европа за координирано въстание, е основателна и е потвърдена от по-нататъшното развитие на събитията и от промяната в становището на Левски.

Но толкова недвусмислени мнения и преценки на В.Левски в окръжните писма от януари 1872 г. не могат да бъдат премълчавани, както обикновено се прави. А той е убеден, че черногорци и сърби скоро ще "захванат с тур(ците) бой... Следователно, трябва бързание, защото в много не сме пригответени, а хората като ни гледат, че мързеливо работиме, няма да ни чакат... Ако ли пък ни преварят горните, за които казахме, и се захванеше бой с тур(ците), и то ще е за нас честита случка и за неизпускане време е..., защото инак сме загубени во веки веков." При известната предпазливост на Левски, особено по отношение на Сърбия, и при често повтаряното му мнение, че не бива да се почват революционни действия преди достатъчна подготовка, тези нови негови позиции се нуждаят най-малкото от пояснение, а и от исторически анализ. За нашата тема те са особено важни, защото потвърждават съгласието му с преценките на П.Хитов. Впрочем Левски и директно го заявява през януари 1872 г. в окръжното писмо до сливенци наред с възраженията му за "някои грешки", според него, на войводата: "Вижте и в Панайотовите писма, че положението ни е такова, както ви и ний пишем." Повече от очевидно е, че във вижданията на Левски са настъпили промени, за които той имал достатъчно